

УДК 338.242

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА У СФЕРІ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

О. Корчинська, к. е. н., ст. викладач
Львівський національний аграрний університет

© О. Корчинська, 2016

Корчинська О. Формування державної підтримки розвитку підприємництва у сфері сільського зеленого туризму

Показано основні теоретичні й практичні аспекти становлення та розвитку підприємництва у сфері сільського зеленого туризму в Україні. Визначено характер впливу законодавчо-нормативної бази на подальший розвиток агроосель як суб'єктів підприємництва цієї сфери.

На основі проведеного дослідження встановлено, що не існує єдиного законодавчо закріпленого підходу до визначення сутності та ролі сільського зеленого туризму як сфери господарювання в межах економіки держави. Визначено окремі пріоритети у формуванні державної політики підтримки підприємництва, зокрема у сфері сільського зеленого туризму. Запропоновано модель взаємодії суб'єктів реалізації стратегії розвитку підприємництва у сфері сільського зеленого туризму. Визначено напрями та заходи, які необхідно вживати для формування політики підтримки розвитку агроосель.

Обґрунтовано доцільність прийняття спеціального законодавчого акта, який дасть змогу відмежувати підприємництво у сфері сільського зеленого туризму від інших видів діяльності.

Ключові слова: підприємництво, сільський зелений туризм, агрооселя, державна політика, законодавче забезпечення.

Korchyn'ska O. Formation of state support entrepreneurship development in the sphere of rural green tourism

This article contains basic theoretical and practical aspects regarding the establishment and development of business in the field of rural green tourism in Ukraine. The character of influence legislative and regulatory framework for the further development household as entities of this sector.

On the basis of the study found that there is no legislated approach to determining the nature and role of rural green tourism as areas of management within the national economy. Determined some priorities in the state policy supporting entrepreneurship, particularly in the field of rural green tourism. The paper proposes a model of interaction between business development strategy in the field of rural green tourism. The directions and measures to be taken in policy development support ahroosel.

The expediency of adopting special legislation that will help differentiate businesses in the area of rural green tourism from other activities.

Key words: entrepreneurship, rural green tourism, household, public policy, legislative support.

Корчинская А. Формирование государственной поддержки развития предпринимательства в сфере сельского зеленого туризма

Показаны основные теоретические и практические аспекты становления и развития предпринимательства в сфере сельского зеленого туризма в Украине. Определен характер влияния законодательно-нормативной базы на дальнейшее развитие агроосадеб как субъектов предпринимательства этой сферы.

На основе проведенного исследования установлено, что не существует единого законодательно закреплённого подхода к определению сущности и роли сельского зеленого туризма как сферы хозяйствования в рамках экономики государства. Определены отдельные приоритеты при формировании государственной политики поддержки предпринимательства, в том числе в сфере сельского зеленого туризма.

Предложена модель взаимодействия субъектов реализации стратегии развития предпринимательства в сфере сельского зеленого туризма. Определены направления и меры, которые необходимо принимать при формировании политики поддержки развития агроосадеб.

Обоснована целесообразность принятия специального законодательного акта, который позволит разграничить предпринимательство в сфере сельского зеленого туризма и другие виды деятельности.

Ключевые слова: предпринимательство, сельский зеленый туризм, агроосадеб, государственная политика, законодательное обеспечение.

Постановка проблеми. Виклики, які ставить сучасна економічна система перед суб'єктами господарювання, змушують їх шукати взаємозалежності й просторові закономірності в територіальній організації життя суспільства, процесі виробництва та в результатах діяльності. Особливої уваги вимагають питання щодо рівня життя сільського населення, можливостей працевлаштування та отримання джерел доходів на основі використання наявного капіталу домашніх господарств. Сільський зелений туризм як напрям диверсифікації економіки сільської місцевості є одним зі шляхів розвитку села та зниження рівня безробіття серед селян. Ареали розвитку підприємництва у сфері сільського зеленого туризму сконцентровані на тих територіях, де існують відповідні умови для функціонування агроосель.

Держава на основі використання економічних і політичних важелів формує середовище, в якому функціонують й взаємодіють суб'єкти підприємництва. Діяльність агроосель в Україні, на жаль, має стихійний та нерегульований характер, що потребує підтримки і на загальнодержавному, і на місцевому рівнях.

Наявність недостатньо вивчених питань і проблем, пов'язаних із розвитком економіки села за рахунок розгортання підприємницької діяльності у сфері сільського зеленого туризму, визначає актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні підприємницька діяльність селян у сфері сільського зеленого туризму, як одного з напрямів туризму, набуває все більшого розвитку і як об'єкт наукових досліджень постійно перебуває в полі зору багатьох дослідників [11]. Окремі питання щодо проблем становлення та розвитку підприємництва у сфері сільського зеленого туризму висвітлено в працях вітчизняних науковців, зокрема В. Квартальнова, М. Рутинського, Ю. Зінько, В. Липчука, Н. Липчук, Х. Рихлицької, В. Васильєва та ін.

Постановка завдання. Суспільне значення сільського туризму як потужного чинника формування економіки держави зумовлює необхідність створення системи заходів і методів управління в цій галузі. Сільський зелений туризм, поряд з іншими сферами господарювання, в Україні є досить новим і ще не до кінця сформованим суспільним

явищем та економічним процесом, що функціонує й розвивається з певними особливостями. З огляду на це спробуємо сформулювати схему взаємодії органів державної влади, місцевого самоврядування та власників агроосель задля розвитку підприємництва у сфері сільського зеленого туризму.

Виклад основного матеріалу. Україна заявила про себе як про самостійного економічного партнера на ринку туризму на Варшавському туристичному ярмарку і туристичному салоні в Познані в 1993 р., уклавши понад 300 контрактів, переважно з приймання туристів у країну [1, с. 194].

Основним документом, що регулює здійснення туристичної діяльності в Україні, є Закон України «Про туризм», в якому встановлені загальні правові, організаційні, виховні та соціально-економічні принципи реалізації державної політики України в галузі туризму [8].

Ринок туристичних послуг задовольняє потреби населення у відпочинку та змістовному проведенні дозвілля і функціонує за загальними законами світового ринку. Розвиток туризму в умовах інтенсивного використання природних ресурсів і зростання впливу екологічних проблем зумовлює поширення нових видів туризму, зокрема сільського зеленого. Аграрна сфера як система суспільно-економічних відносин є тим середовищем, де ці види туризму через підприємницьку діяльність у рамках підсобних господарств і агроосель тісно вплітаються у процеси виробництва сільськогосподарської продукції та взаємодіють з можливостями, які характерні для сільських територій.

Підприємництво сільських жителів у сфері сільського зеленого туризму є важливим соціально-економічним явищем, яке, поряд з іншими, функціонує відповідно до інституціональних можливостей і відображає стан та рівень розвитку цього середовища. Домогосподарства, що розташовані у сільській місцевості, функціонуючи як особисті селянські господарства, можуть реалізувати свою виробничу функцію й у сфері сільського зеленого туризму. Можна вважати, що це є свідченням відображення інституційних змін у статусі домогосподарств з метою їх кращої адаптації до ринкових умов. Це дає підстави для поширення сільського зеленого туризму, який виступає не тільки особливим способом організації відпочинку, а й видом підприєм-

ницької діяльності, що має прив'язку до сільських територій і домогосподарств.

На сьогодні невизначеною залишається сутність поняття «сільський зелений туризм», що породжує різне його тлумачення, оскільки досі не прийнято закону, який би врегулював цей момент. Не визначено також статус суб'єктів цього виду підприємницької діяльності, система оподаткування діяльності з надання послуг сільського туризму є нечіткою, а стандартизація таких послуг базується на загальних вимогах. Такий стан нормативно-правової бази у сфері сільського туризму об'єктивно стримує його розвиток.

Тому вважаємо, що за участю Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні, дорадчої служби та експертів у цій сфері має бути розроблений на підґрунті доопрацювання згаданих законопроектів та представлений на прийняття Верховною Радою України Закон України «Про сільський зелений туризм», який повинен: регулювати розвиток сільського зеленого туризму загалом і всіх його різновидів; у визначенні термінів і понять на підставі характерних відмінностей розмежувати різновиди (складові частини) сільського зеленого туризму; відмежувати діяльність у сфері сільського зеленого туризму від товарного агропромислового виробництва на селі; визначити статус суб'єктів туристичної діяльності у сфері сільського туризму, їх права та обов'язки, організаційні засади їхньої діяльності, умови безпеки, систему професійної підготовки кадрів та контролю за дотриманням прав споживачів туристичних послуг.

Дослідження інституційного середовища сільського зеленого туризму показали, що від початку 2015 р. не існує жодного документа, в якому було б прописано коротко- та довгострокові перспективи розвитку туристичної галузі України загалом, а отже, і сільського зеленого туризму. Кабінет Міністрів України 01.08.2013 р. видав розпорядження «Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року» [7]. Практичного застосування це розпорядження так і не набуло, оскільки 05.03.2014 р. постановою Кабінету Міністрів України скасоване [4].

З урахуванням такої ситуації пропонуємо схему взаємодії суб'єктів для реалізації стра-

тегії підтримки розвитку підприємництва у сфері сільського зеленого туризму (див. рис.).

Механізм реалізації туристичної політики держави, як вважає І. Теличкань, охоплює: складання цільових програм щодо розвитку туризму на державному та регіональному рівнях; розроблення певних заходів, необхідних для досягнення поставленої мети; державне регулювання розвитку туристичної галузі тощо.

Варто також згадати про існування Проєкту Стратегії розвитку Львівської області на період до 2020 року та про План реалізації Стратегії розвитку Львівської області на період 2015–2017 рр. (узагальнення програм і проєктів регіонального розвитку, ініційованих територіальними громадами області), в яких згадується про сільський зелений туризм, проте чітких заходів щодо підвищення його ролі в економічних відносинах, зокрема в межах області, так і немає [5; 10].

Кабінет Міністрів України підтримує принципові позиції підходу ЄС до реалізації регіональної політики, які базуються на поєднанні політики щодо підвищення рівня конкурентоспроможності територій та політики, спрямованої на недопущення зростання регіональних диспропорцій, але обмежений на сьогодні у відповідних за обсягами ресурсах для вживання ефективних заходів у рамках такого підходу.

На основі цього було розроблено Державну стратегію регіонального розвитку на період до 2020 року, яка спрямована на визначення завдань та інструментів для вирішення соціальних проблем, підвищення рівня економічного потенціалу територій, продуктивності їх економіки, прибутковості бізнесу та доходів населення і, як наслідок, створення умов для загального підвищення соціальних стандартів, якості життя та розвитку бізнес-середовища.

Однією зі стратегічних цілей, пріоритетних напрямів та завдань державної регіональної політики є стимулювання зайнятості населення в сільській місцевості поза сферою сільськогосподарського виробництва, включаючи розвиток аграрного бізнесу, сільського зеленого туризму, народних ремесел і промислів, підприємств сфери послуг, збору та переробки дикорослих ягід і грибів, лікарської сировини тощо [3].

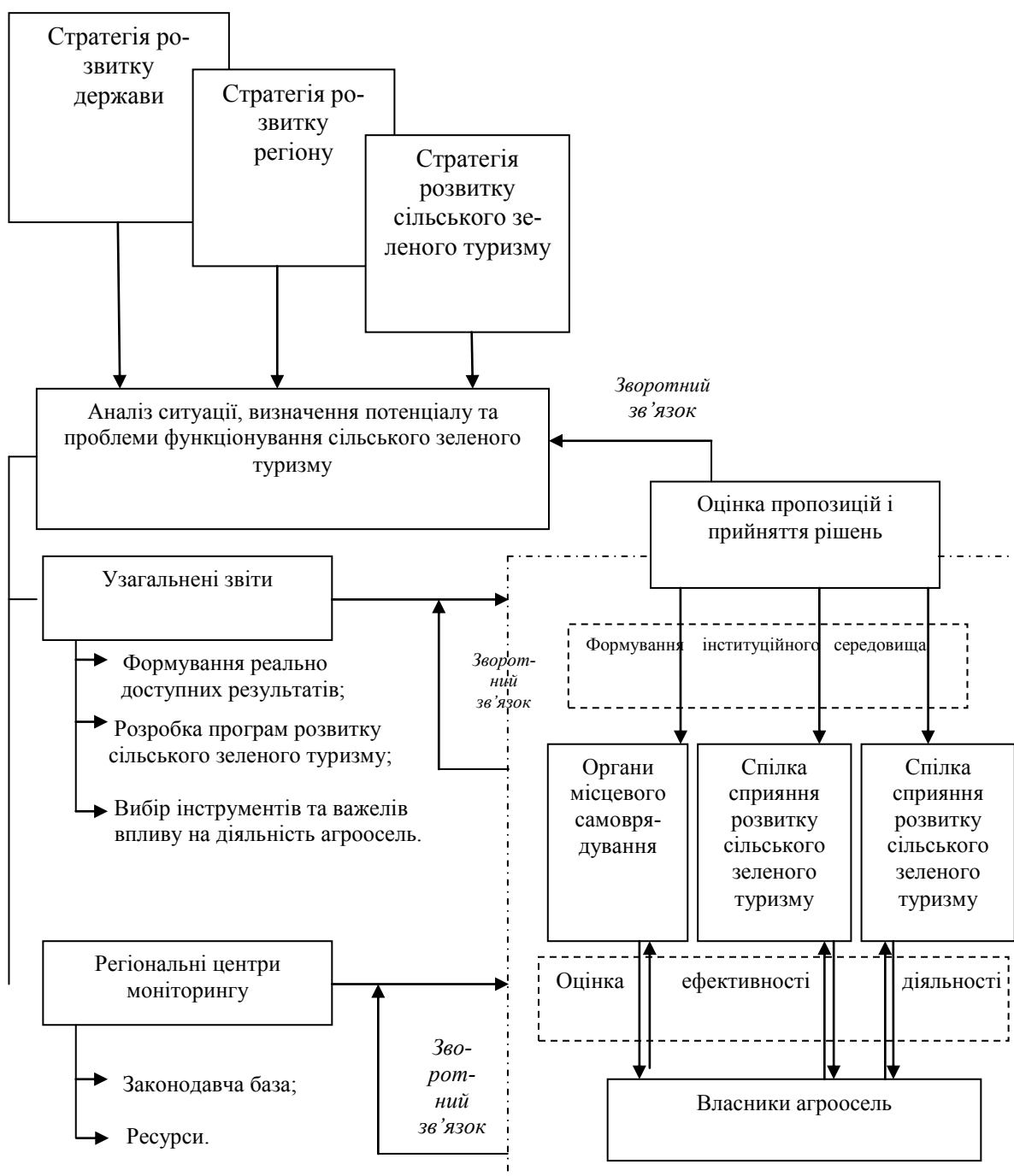

Рис. Модель взаємодії суб'єктів реалізації стратегії розвитку підприємництва у сфері сільського зеленого туризму*.

* Власна розробка автора.

Тобто можна стверджувати, що сільський зелений туризм на загальнодержавному рівні визнається перспективним видом підприємницької діяльності та ефективним механізмом подолання безробіття й бідності на селі, а інституційне забезпечення його розвитку є в полі зору органів державної влади.

Ефективний розвиток підприємництва у сфері сільського зеленого туризму можливий за умов його підтримки на локальному рівні з урахуванням особливостей та специфічних характеристик кожного окремого регіону чи району. Чим більшим буде вплив органів місцевого самоврядування і чим вагомішою буде роль сільських громад, тим досконалішим стане локальне інституційне середовище, що може створити можливість для формування територій найбільшого сприяння, які умовно можна назвати коридорами розвитку сільського зеленого туризму [9].

Загалом оцінюючи діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері сільського зеленого туризму, варто вказати на відсутність єдиної державної політики щодо регулювання цього виду підприємницької діяльності.

Отже, основним завданням у формуванні політики управління сільським зеленим туризмом є координація зусиль уряду, парламенту, міністерств, відомств, інших органів державної влади та місцевого самоврядування, а також громадських організацій і підприємницьких структур для ефективнішого

його розвитку в Україні [2, с. 38]. Щоб забезпечити сталий розвиток сфери відпочинку в українському селі, в умовах економічної кризи повинні існувати врегульовані партнерські відносини влади, бізнесу та громадських організацій. Саме тому, зважаючи на сучасний стан економіки України, збільшення попиту на відпочинок у природному середовищі та враховуючи необхідність створення пропозиції відпочинку у сільській місцевості, своєчасною має бути підтримка з боку держави.

Висновки та перспективи подальших наукових пошуків. Хоча сільський зелений туризм ще досі не має законодавчого закріплення, проте у ст. 1 Закону України «Про особисте селянське господарство» зазначено, що особисте селянське господарство – це господарська діяльність, яка проводиться без створення юридичної особи фізичною особою індивідуально або особами, які перебувають у сімейних чи родинних відносинах і спільно проживають, з метою задоволення особистих потреб шляхом виробництва, переробки і споживання сільськогосподарської продукції, реалізації її надлишків та надання послуг із використанням майна особистого селянського господарства, в тому числі й у сфері сільського зеленого туризму [6].

Як наслідок, і сьогодні в науковій літературі можна зустріти ототожнення сільського зеленого туризму з поняттями «агротуризм» чи «екотуризм», що потребує подальших досліджень та уточнень.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Богданова Ж. А. *Поняття та види туристичної діяльності в Україні* / Ж. А. Богданова // *Вісник Житомирського державного технологічного університету : Економічні науки : економіка, організація і управління підприємством*. – 2009. – № 4 (50). – С. 194–197.
2. Гнатишин Л. *Загальні тенденції розвитку та перспективи фермерських господарств Карпатського регіону* / Л. Гнатишин, О. Прокопишин // *Аграрна економіка*. – 2014. – Т. 7, № 3–4. – С. 30–40.
3. *Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 6.08.2014 р. № 385 [Електронний ресурс]*. – Режим доступу : http://loda.gov.ua/upload/content/gallery/upload/2014/12/DSRR_2020_1__1418203746.pdf.
4. *Деякі питання оптимізації державних цільових програм і національних проектів, економії бюджетних коштів та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.03.2014 р. № 71 [Електронний ресурс]*. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/71-2014-%D0%BF>.
5. *План реалізації Стратегії розвитку Львівської області на період 2015-2017 рр. (Узагальнення програм та проектів регіонального розвитку, ініційованих територіальними громадами області) [Електронний ресурс]*. – Режим доступу : http://loda.gov.ua/strategiya_rozvytku_2027.
6. *Про особисте селянське господарство : Закон України від 15.05.2003 р. № 742-IV [Електронний ресурс]*. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/742-15>.

7. Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.08.2013 р. № 638-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/638-2013-%D1%80>.

8. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>.

9. Сільський зелений туризм – пріоритет розвитку туристичної галузі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tourlib.net>.

10. Стратегія розвитку Львівської області на період до 2020 року : проект [Електронний ресурс]. – Львів, 2015. – Режим доступу : http://loda.gov.ua/strategiya_rozvytku_2027.

11. Фарйон О. О. Функціонування сільського зеленого туризму в Україні в умовах ринкової економіки / О. О. Фарйон // Інноваційна економіка. – 2013. – № 8 (46). – С. 183–185.

JEL E 310

УДК [336.748.12:338.51](477)

РЕГУЛЮВАННЯ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

С. Колач, к. е. н., доцент,

О. Василина, к. е. н., доцент

Львівський національний аграрний університет

© С. Колач, О. Василина, 2016

Колач С., Василина О. Регулювання інфляційних процесів: теорія і практика

Досліджено способи регулювання інфляційного процесу та проаналізовано теорії, на яких вони базуються. Акцентується увага на суті інфляції та ефективності грошових реформ. Встановлено властивості сучасної інфляції: якщо раніше інфляція мала локальний характер, то зараз – повсюдний і всеосяжний; якщо раніше вона охоплювала певний період, тобто мала періодичний характер, то нині є хронічною. Сучасна інфляція перебуває під впливом багатьох чинників. Розрізняють монетарні та немонетарні фактори інфляції в сучасній ринковій економіці. На думку економістів-практиків, інфляцію спричинюють здебільшого фактори монетарної політики, вона має моністичний характер, тобто зумовлюється одною причиною. Багатофакторні концепції інфляції, як правило, не мають єдиної методологічної основи і зазвичай ґрунтуються на різноманітних припущеннях. Запропоновано шляхи подолання інфляції.

Ключові слова: інфляція, грошовий обіг, теорії інфляції, підвищення цін, реформа.

Kolach S., Vasylyna O. Regulation of inflation processes: theory and practice

The article is devoted to the study of ways to regulate inflation process and analysis of the theories, making base for them. Special attention is paid to the essence of inflation and efficiency of money reforms. The work determines characteristics of current inflation, demonstrating the following peculiarities: previous inflation had local character, while the current one is total and absolute; previously it took certain period, i.e. had periodical character, while nowadays it is a chronic one. Current inflation is influenced by many factors. Modern market economics distinguishes monetary and non-monetary factors of inflation. In the opinion of practical economists, inflation is mainly caused by the factors of monetary policy and has monistic character, i.e. is determined by a single reason. As a rule, multi-factor concepts of inflation do not have a single methodological basis and are usually grounded on different assumptions. The research proposes ways to cope with inflation. The methods of adjusting of inflationary process and theory are investigational on that they are based. Attention is accented on essence of inflation and efficiency of money reforms. The ways of overcoming of inflation are offered.

Key words: inflation, turnover, theories of inflation, price increase, reform.

Колач С., Василина О. Регулирование инфляционных процессов: теория и практика

Рассмотрены способы регулирования инфляционного процесса, дан анализ теорий, на которых они базируются. Акцентируется внимание на сути инфляции и эффективности денежных реформ. Установлено